
Advies Commissie Monitoring Westerschelde (CMW) – juli 2025

Onderwerp: Monitoringprogramma Westerschelde voortgangsrapport 2022-2023

Datum: 09/07/2025

Onze ref.: verslag/CMW.20250709/jmo

Aanwezig CMW: Stefan Aarninkhof (SA), Tom De Mulder (TDM), P. Hoekstra (PHo). Suzanne Hulscher (SH), Christian Schwarz (CS), J. Monbaliu (secretaris) (JM)

Verontschuldigd CMW: Tom Moens (TMo);

Aanwezig voor toelichting VNSC: Frederik Roose (FR – Maritieme Toegang (MT)), Jürgen Suffis (JS- MT), Jacobine Abels (RWS), Marco Schrijver (MS - RWS ZD)

Documenten ter beschikking voor het opstellen van het advies:

Roose, F. Oplegnota Voortgangsrapport Westerschelde 2022-2023. Beslisproces Flexibel Storten 2022-2028.

IMDC 2025. Monitoringprogramma Westerschelde - Voortgangsrapport 2022-2023. In opdracht van de Vlaamse Overheid Afdeling Maritieme Toegang, rapport 11 februari 2025 - versie 4.0

Additionele documentatie ter kennisgeving:

IMDC 2025. Monitoringprogramma Beneden-Zeeschelde - Voortgangsrapport 2022-2023. In opdracht van de Vlaamse Overheid Afdeling Maritieme Toegang, rapport 11 februari 2025 - versie 3.0

Agenda

1. Opening en kennismaking
2. Korte introductie Beslisproces Flexibel storten en rol CMW
3. Toelichting Voortgangsrapport 2022-2023 en vragenronde
4. Bespreking Voortgangsrapport 2022-2023 en opstellen advies (enkel leden CMW)

1. Opening en kennismaking

Frederik Roose opent de bijeenkomst. De vorige commissie werd ontbonden (einde contractperiode) en er werd een nieuwe commissie samengesteld. Dit is de eerste vergadering van deze nieuwe commissie. Gezien slechts 2 commissieleden plus de secretaris ook deel uit maakten van de vorige commissie en dus de andere leden nieuw waren, stelden de aanwezigen zich kort voor.

Leden CMW:

Stefan Aarninkhof: professor kustwaterbouwkunde TU Delft, huidig decaan van de faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen (CiTG)

Tom De Mulder: professor hydraulica UGent, Vakgroep Civiele Techniek, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur.

Piet Hoekstra: professor (emeritus) Kustmorfologie, Departement Fysische Geografie, Universiteit Utrecht;

Suzanne Hulscher: professor waterbeheer & waterbouwkunde Universiteit Twente, hoofd van de groep Water Engineering & Management

Tom Moens: professor mariene biologie UGent (verontschuldigd voor deze vergadering)

Christian Schwarz: professor eco-hydro-geomorphodynamica, KU Leuven, Departement Burgerlijke Bouwkunde en Departement Aard- en Omgevingswetenschappen.

Secretaris:

Jaak Monbaliu: professor (emeritus) kustwaterbouwkunde, KU Leuven, Departement Burgerlijke Bouwkunde.

Aanwezige leden opdrachtgever:

Frederik Roose: projectcoördinator Onderzoek en Monitoring, MOW, Afdeling Maritieme Toegang,

Jürgen Suffis: MOW, verantwoordelijk voor operationele opvolging bagger- en monitoringprocessen

Jacobine Abels: RWS

Marco Schrijver: RWS, adviseur, verantwoordelijke monitoringsoverleg

2. Introductie Beslisproces Flexibel Storten en rol CMW

Aan de hand van een powerpoint gaf Frederik Roose een (uitgebreide) uiteenzetting van het adaptief beheerproces en beslissingsproces flexibel storten en de rol van de Commissie Monitoring Westerschelde (CWM). De powerpoint werd direct na de uiteenzetting toegevoegd aan de Sharepoint CMW.

3. Toelichting Voortgangsrapport 2022-2023 en vragenronde

De slides zijn mee opgenomen in de powerpoint die ter beschikking werd gesteld, zie hierboven onder punt 2 van de agenda.

4. Bespreking Voortgangsrapport 2022-2023 en opstellen advies (enkel leden CMW)

Voorafgaand aan de discussie en de opstelling van een advies werd eerst een nieuwe voorzitter aangeduid. Tom De Mulder werd voorgedragen als voorzitter. Suzanne Hulscher werd voorgedragen als vice-voorzitter. Beiden hebben de functie aanvaard.

In de eerste plaats wil CMW haar waardering uitspreken voor het goed verzorgde rapport dat voorlag voor advies alsook voor de toelichting rond het beslissingsproces flexibel storten en de toelichting bij het voortgangsrapport.

CMW werd gevraagd om haar advies uit te brengen over de voorstellen tot aanpassing van de bagger- en stortstrategie, de monitoring en het nader onderzoek op basis van het voorliggende Monitoring Westerschelde - Voortgangsrapport 2022-2023 (zie rapport IMDC 2025, Hoofdstuk 5).

Vooraleer dieper in te gaan op de adviesvragen, heeft CMW volgende vragen/suggesties met betrekking tot het voortgangsrapport:

- De onderbouwing van bepaalde conclusies is niet altijd transparant. Heel wat conclusies worden getrokken op basis van rapporten die niet direct toegankelijk zijn voor de leden van CMW. Ook worden er soms conclusies getrokken zonder dat bronnen worden genoemd of argumenten worden gedeeld.
CMW vraagt om te onderzoeken of er een manier kan gevonden worden om de geciteerde rapporten indien gewenst te kunnen raadplegen.
- Er worden een hele reeks (eigen) rapporten geciteerd (bijv. in hoofdstuk 4), maar er wordt weinig (of niet) gekeken naar wat er verschenen is in de wetenschappelijke literatuur.
CMW beveelt aan om ook kennis en ervaringen uit de literatuur mee te nemen. Dit kan bijvoorbeeld worden opgenomen als aanvulling op hoofdstuk 4.

4.1 Aanpassing stortstrategie

CMW gaat akkoord met het voorstel om de stortstrategie voorlopig niet bij te sturen gezien de monitoring geen aanleiding geeft tot bijsturing van de huidige stortstrategie. CMW meent ook begrepen te hebben uit de toelichtingen dat er ook al nagedacht wordt over wat na de huidige vergunningsperiode. Het was en is belangrijk om het meergeulenstelsel in de Westerschelde in stand te houden. In verband hiermee vraagt de CMW aandacht voor een tweetal zaken:

- Volgens recente wetenschappelijke inzichten kent de Westerschelde in de periode van 2005 – 2020 een significante import van sediment waarbij antropogene activiteiten een grote rol spelen (Elias et al, 2023). Het storten van sediment in nevengeulen en op plaatranden leidt volgens deze studie feitelijk tot een lokale “opslag” van sediment op platen en in nevengeulen en een tekort in andere delen van het systeem. Dit leidt vervolgens tot import in het systeem.
- Ontwikkeling nevengeulen. In het verleden is een criterium ontwikkeld om te kunnen bepalen hoeveel baggerspecie kan worden gestort in nevengeulen. Aan het begin van de vergadering werd gemeld dat dit criterium niet langer wordt gehanteerd in de vergunning. *CMW wil graag op de hoogte worden gehouden op welke wijze de stabiliteit van nevengeulen in de monitoring wordt meegenomen en welk criterium (of criteria) hierbij wordt gebruikt* (zie ook 4.3).

CMW beveelt heel sterk aan om voldoende te investeren in de ontwikkeling van een sterke visie voor de toekomst. Daarbij moet ook meer gekeken worden op systeemniveau en op lange termijn inclusief zeespiegelstijging. Het lijkt bovendien noodzakelijk om daarbij vooral aandacht te besteden aan het storten in diepere geulen.

4.2 Monitoring

Er wordt aangegeven om de monitoringsinspanning op SH₇₁ en HPW terug te brengen naar 3 peilingen per jaar. *CMW beveelt aan om minimum 4 keer per jaar te monitoren.* Dan pak je de seizoensinvloeden mee.

Tevens adviseert CMW om vanuit een langjarig perspectief voorbij 2028 (trends, kennisvragen) te kijken naar de optimale inrichting van de lopende monitoring, en daarin verdieping te zoeken waar nodig. Nu leren, om straks de vruchten te plukken. De meest voor de hand liggende site voor dergelijke hoge resolutie monitoring lijkt Hansweert (complexe dynamiek, zwaartepunt problematiek). Te overwegen valt de inrichting van een Living Lab Hansweert.

4.3 Nader onderzoek

De sectie nader onderzoek werd slechts summier uitgewerkt. CMW signaleert een aantal aspecten die van belang zijn voor onderzoek in het kader van de stortstrategie. Dit zijn 1) de dynamiek van de diepere geulen in de vorm van migratie; 2) de rol van bodemvormen in relatie tot stortstrategie; 3) de stabiliteit van nevengeulen en plaatranden en 4) de rol van emissies in de stortstrategie.

De CMW vraagt om in dit belangrijke onderdeel van monitoring en onderzoek beter uit te leggen wat er zal worden gedaan, waarom het gebeurt en wat de gekozen aanpak zal zijn.

Bij onderzoek naar het verleggen van de vaargeul om baggervolumes te reduceren is het belangrijk om te onderzoeken waarom het systeem iets anders doet en waar het systeem naar toe wil. Kan dit binnen het kader van de verschillende doelstellingen veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid?

SH geeft aan dat men veel kan leren uit bodemvormen. Onderzoek naar hoe je die bodemvormen kunt gebruiken voor de stortstrategie en welk effect ze hebben op het sedimenttransport kan hier helpen. Monitoring van bodemvormen op zich is te beperkt. Het vraagt ook een systeemstudie. SA argumenteert dat het daarbij belangrijk is om bepaalde monitoring te prioriteren door dergelijke bodemvormproces intensief te monitoren (mogelijks ten koste van meer globale monitoring?). Een hogere resolutie en meer frequente monitoring op een beperktere ruimte dient dan om de processen die spelen bij de bodemvormen beter te begrijpen.

CS geeft aan dat het versteilen van de plaatranden, de toename van laagdynamisch areaal en het vaker voorkomen van plaatvallen mogelijks kunnen leiden tot een evolutie naar een 1-geul systeem. Een nieuwe visie naar de toekomst moet daarom worden vertaald naar onderzoek naar nieuwe toetscriteria.

Er is onduidelijkheid omtrent de instandhouding van het meergeulensysteem (zie ook opmerkingen bij 4.1). In die zin wordt aangegeven in sectie “3.2 Meergeulensysteem” van het voorliggende voortgangsrapport dat het rapport m.b.t. de toetsing nevengeulen op criterium watervolume niet werd opgemaakt en dus ook niet werd opgenomen. CMW heeft er begrip voor dat er mogelijks problemen zijn met de adequaatheid van het huidige toetscriterium.

Desalniettemin verzoekt CMW om dit rapport vooralsnog op te maken voor bespreking op de volgende bijeenkomst CMW.

CMW begrijpt in die zin dan ook het voorstel om de kritische stortcapaciteit in de stortzones van de nevengeulen opnieuw te onderzoeken (zie laatste paragraaf in sectie 5.3 van het voortgangsrapport) als zijnde een onderzoek naar een onderbouwd en verbeterd toetscriterium voor opvolging van storten in die zones.

CMW ondersteunt dit voorstel dan ook.

SA geeft mee dat de emissie van baggeractiviteit niet is meegenomen in de huidige criteria. Indirect is dat misschien wel het geval in de minimalisering van de toename en de vaarafstand. Emissie uit baggeractiviteit is een belangrijk aandeel in totale emissie; sturen op minimalisatie daarvan kan het project versterken.

Literatuur

Elias, Edwin P.L., Ad J.F. van der Spek, Zheng Bing Wang, Jelmer Cleveringa, Claire J.L. Jeuken, Marcel Taal and Jebbe J. van der Werf, 2023. Large-scale morphological changes and sediment budget of the Western Scheldt estuary 1955 – 2020: the impact of large-scale sediment management. Netherlands Journal of Geosciences, vol. 102. <https://doi.org/10.1017/njg.2023.11>